Europa-Parlamentet
2019-2024

Udenrigsudvalget

2022/2202(INI)

12.6.2023

UDKAST TIL BETÆNKNING

om Kommissionens 2022-rapport om Montenegro
(2022/2202(INI))

Udenrigsudvalget

Ordfører: Tonino Picula

INDHOLD

Side

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING 3

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING

om Kommissionens 2022-rapport om Montenegro
(2022/2202(INI))

Europa-Parlamentet,

– der henviser til stabiliserings- og associeringsaftalen mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Republikken Montenegro på den anden side[1], som trådte i kraft den 1. maj 2010,

– der henviser til Montenegros ansøgning af 15. december 2008 om medlemskab af Den Europæiske Union,

– der henviser til det femte møde på stedfortræderplan i tiltrædelseskonferencen med Montenegro den 30. juni 2020 i Bruxelles, hvor forhandlingerne om det senest kontrollerede kapitel, kapitel 8 (Konkurrencepolitik) blev indledt,

– der henviser til Kommissionens udtalelse af 9. november 2010 om Montenegros ansøgning om medlemsskab af Den Europæiske Union (COM(2010)0670), Det Europæiske Råds afgørelse af 16.-17. december 2010 om at give Montenegro status som kandidatland og Det Europæiske Råds afgørelse af 29. juni 2012 om at indlede forhandlinger med Montenegro om tiltrædelse af EU,

– der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1529 af 15. september 2021 om oprettelse af et instrument til førtiltrædelsesbistand (IPA III)[2],

– der henviser til formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råds møde i Thessaloniki den 19.-20. juni 2003,

– der henviser til erklæringerne fra topmøderne mellem EU og Vestbalkan den 17. maj 2018 i Sofia, den 6. maj 2020 i Zagreb, den 6. oktober 2021 i Brdo pri Kranju og den 6. december 2022 i Tirana,

– der henviser til Berlinprocessen, som blev igangsat den 28. august 2014,

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 5. februar 2020 med titlen "Styrkelse af tiltrædelsesprocessen – Et troværdigt EU-perspektiv for landene på Vestbalkan" (COM(2020)0057),

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 29. april 2020, Støtte til Vestbalkan til bekæmpelsen af covid-19 og genopretningen efter pandemien (COM(2020)0315),

[1] EUT L 108 af 29.4.2010, s. 3.
[2] EUT L 330 af 20.9.2021, s. 1.

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 6. oktober 2020, En økonomisk plan og investeringsplan for Vestbalkan (COM(2020)0641),

– der henviser til Kommissionens meddelelse om EU's udvidelsespolitik af 19. oktober 2021 (COM(2021)0644), som blev ledsaget af et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, Montenegro 2021 Report (SWD(2021)0293),

– der henviser til Kommissionens landeoverblik og -vurderinger af juli 2021 af Montenegros økonomiske reformprogram og til de fælles konklusioner fra den økonomiske og finansielle dialog mellem EU og Vestbalkan og Tyrkiet, som blev vedtaget af Rådet den 12. juli 2021,

– der henviser til regeringskonferencen mellem EU og Montenegro om tiltrædelse hhv. den 22. juni 2021 og den 13. december 2021,

– der henviser til det 11. møde i Stabiliserings- og Associeringsrådet EU-Montenegro i Podgorica den 14. juli 2022,

– der henviser til erklæringen og henstillingerne fra det 20. møde i Det Parlamentariske Stabiliserings- og Associeringsudvalg EU-Montenegro, som blev holdt den 2. december 2021,

– der henviser til Montenegros tiltrædelse af NATO den 5. juni 2017,

– der henviser til sin henstilling af 19. juni 2020 til Rådet, Kommissionen og næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik om Vestbalkan efter topmødet i 2020[3],

– der henviser til sin beslutning af 15. december 2021 om samarbejde om bekæmpelse af organiseret kriminalitet på Vestbalkan[4],

– der henviser til sin henstilling af 23. november 2022 til Rådet, Kommissionen og næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik om EU's nye udvidelsesstrategi[5],

– der henviser til sine tidligere beslutninger om Montenegro,

– der henviser til forretningsordenens artikel 54,

– der henviser til betænkning fra Udenrigsudvalget (A9-0000/2023),

A. der henviser til, at udvidelse er EU's mest effektive udenrigspolitiske instrument og repræsenterer en geostrategisk investering i varig fred, stabilitet og sikkerhed;

B. der henviser til, at næsten 80 % af de montenegrinske borgere går ind for et fremtidigt EU-medlemskab;

[3] EUT C 362 af 8.9.2021, s. 129.
[4] EUT C 251 af 30.6 2022 s. 87.
[5] EUT C 167 af 11.5 2023 s. 105.

C. der henviser til, at Montenegro fortsat er kandidat til tiltrædelse af EU, og er en NATO-allieret;

Engagement i EU-medlemskab

1. roser Montenegros mangeårige engagement i EU-integration, som nyder udbredt tilslutning i offentligheden; gentager sin støtte til Montenegro i den henseende; understreger, at fremskridt i forhandlingerne afhænger af opfyldelsen af midlertidige benchmarks for retsstatsprincippet; beklager, at ingen kapitler er blevet lukket i de seneste seks år;

2. beklager, at høje politiske spændinger og polarisering, den manglende konsensus om spørgsmål af national interesse og manglen på dialog på tværs af partierne har bremset fremskridtene med EU-relaterede reformer og kastet Montenegro ud i en dyb politisk og institutionel krise;

3. noterer sig resultaterne af præsidentvalget i marts 2023 og af nyvalget til parlamentet, der fandt sted i juni 2023; opfordrer præsidenten, det nye parlament og regeringen til at fokusere på de centrale reformer, der er nødvendige for, at landet kan gøre fremskridt med hensyn til EU-integration, og er fortsat parat til at samarbejde med alle politiske aktører for at støtte landet i at opretholde dets strategiske kurs;

4. glæder sig over Montenegros fortsatte fulde tilpasning til EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, herunder alle de sanktioner der blev vedtaget efter Ruslands angreb på Ukraine; roser landets materiel- og humanitære støtte til Ukraine;

5. glæder sig over Montenegros aktive deltagelse i missioner og operationer under EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik og i NATO-missioner;

6. er fortsat dybt bekymret over fjendtligtsindede fremmede magters indblanding, destabiliseringsbestræbelser, hybride trusler og desinformationskampagner rettet mod Montenegro; bemærker, at religiøse institutioner kan anvendes som et redskab til ekstern indflydelse, og fordømmer serbisk indblanding i den henseende;

7. fordømmer det ekstraordinært voldsomme cyberangreb i august 2022 på Montenegros digitale infrastruktur; opfordrer indtrængende Montenegro til aktivt at øge sin modstandskraft i den henseende ved at vedtage strategien for imødegåelse af hybride trusler og den tilhørende handlingsplan;

8. opfordrer Kommissionen og EU-Udenrigstjenesten til at forbedre EU's synlighed i landet;

9. opfordrer Montenegro til at genoptage det parlamentariske samarbejde gennem Det Parlamentariske Stabiliserings- og Associeringsudvalg;

Demokrati og retsstatsprincippet

10. finder det beklageligt, at Montenegros parlament i december 2022 vedtog de kontroversielle lovændringer til præsidentloven; glæder sig over, at forfatningsdomstolen har indledt procedure til prøvelse af, om loven er forfatningsstridig;

11. glæder sig over udnævnelsen af tre nye dommere ved forfatningsdomstolen som et skridt i retning af at løse den forfatningsmæssige krise; beklager, at forfatningsdomstolen ikke har haft et beslutningsdygtigt antal siden september 2022; opfordrer det nyvalgte parlament til at prioritere at færdiggøre dommerudnævnelsesprocedurerne;

12. gentager sin opfordring til, at alle lokalvalg afholdes på samme dag; glæder sig over, at der blev afholdt valg i 14 kommuner på samme dag i oktober 2022; opfordrer til solide lovgivningsrammer i den henseende;

13. bemærker, at præsident- og parlamentsvalgene i 2023 generelt var åbent og velorganiseret, at kandidaterne var i stand til frit at føre valgkamp og havde lige muligheder for at nå ud til vælgerne; er fortsat bekymret over mediernes sårbarhed over for interne og eksterne påvirkninger med hensyn til kampagnedækning;

14. opfordrer indtrængende Montenegro til at indføre troværdige og effektive strafferetlig forholdsregler mod korruption; bemærker forbedringen i forebyggelsen af korruption og den positive tendens i arbejdet i Agenturet for Forebyggelse af Korruption;

15. noterer sig den indsats, der gøres for at bekæmpe organiseret kriminalitet gennem lovændringer og anholdelse af nøglepersoner; bemærker det stigende antal endelige domfældelser, men er fortsat bekymret over, at retssager ofte trækker ud og de hyppige hævelser af retsmøder;

16. glæder sig over den anden borgerforsamling i Montenegro og deltagernes opfølgende besøg i Europa-Parlamentet;

Grundlæggende friheds- og menneskerettigheder

17. tilskynder Montenegro til at intensivere sine bestræbelser på at bekæmpe hadtale, chikane på internettet, politisk tendentiøs pressedækning og udenlandsk indflydelse i de montenegrinske medier;

18. udtrykker bekymring over den dybe politiske polarisering i medielandskabet og det pres, der lægges på det lokale mediemarked gennem udvidelsen af den regionale mediekonkurrence;

19. glæder sig over visse positive skridt såsom indførelsen af strengere straffe for vold og trusler mod journalister og nedsættelsen af en ad hoc-kommission, der skal undersøge forekomsten af vold mod mediefolk; gentager imidlertid, at der er behov for en reel gennemførelse af kommissionens resultater og henstillinger;

20. opfordrer indtrængende Montenegro til at gennemføre folke- og boligtællingen inden årets udgang i overensstemmelse med EU's og internationale standarder;

21. glæder sig over landets multietniske identitet og opfordrer til yderligere fremme af og respekt for alle sprog, kulturarv og traditioner i lokalsamfundene; finder det beklageligt, at den samfundsmæssige polarisering og splittelse er blevet intensiveret; understreger behovet for at beskytte alle mindretals rettigheder og opfordrer indtrængende til, at der opstilles gennemføres og styrkes institutionelle og retlige rammer i den henseende, herunder en ny lov om bekæmpelse af forskelsbehandling;

22. opfordrer Montenegro til at forbedre adgangen til domstolsprøvelse og til at sikre bedre opfølgning på og håndhævelse af rettigheder i sager om vold i hjemmet samt øget beskyttelse;

23. beklager den fortsatte forekomst af forskelsbehandling af personer med handicap; opfordrer til en reel gennemførelse af strategier til afhjælpning af manglerne i håndhævelsen af rettigheder for personer med handicap på tværs af sektorer og politikker;

24. noterer sig med bekymring undertegnelsen af den Grundlæggende Aftale med den serbisk-ortodokse kirke, der er omgærdet af kritik fra civilsamfundet og politiske uoverensstemmelser;

25. understreger civilsamfundsorganisationernes centrale rolle i velfungerende demokratier;

Forsoning og godt naboskab

26. noterer sig Montenegros aktive deltagelse i det regionale samarbejde; minder om sine forbehold med hensyn til Open Balkan-initiativet og noterer sig Montenegros deltagelse i topmøderne i juni og september som observatør;

27. glæder sig over de seneste aftaler inden for rammerne af Berlinprocessen;

28. opfordrer til, at der tages konkrete skridt til at løse langvarige bilaterale tvister på en konstruktiv og naboskabsbaseret måde;

Socioøkonomiske reformer

29. noterer sig med tilfredshed det rapporterede budgetoverskud for første kvartal af 2023 og den forventede økonomiske vækst i 2024; glæder sig over lempelsen af inflationsraten, men bemærker, at den fortsat er en af de højeste i Europa;

30. noterer sig faldet i Montenegros offentlige gæld, men er fortsat bekymret over gældsrelaterede sårbarheder; opfordrer Montenegro til at tage yderligere skridt til at afstive balancen i de offentlige finanser og til at træffe foranstaltninger til at reducere den uformelle økonomi;

31. glæder sig over Montenegros beslutning om at bringe programmet om statsborgerskab-for-investeringer til ophør pr. 31. december 2022; understreger endvidere behovet for yderligere tilpasning til EU's visumpolitik;

32. opfordrer Montenegro til at gøre optimal brug af de EU-midler, der er til rådighed under IPA III og den økonomiske plan og investeringsplanen for Vestbalkan, herunder ungdomsgarantien på Vestbalkan;

Energi, miljø, bæredygtig udvikling og konnektivitet

33. glæder sig over Kommissionens energistøttepakke til Vestbalkan;

34. opfordrer Montenegro til at fremskynde sin omstilling til bæredygtig energi; understreger, at alle nye projekter vedrørende vedvarende energi skal være i overensstemmelse med gældende EU-ret om koncessioner, statsstøtte og miljø;

35. opfordrer Montenegro til at intensivere udvikling og vedtagelse af den nationale energi- og klimaplan; opfordrer Montenegro til at forbedre affaldshåndteringspraksis og beskytte vandkvaliteten;

°

° °

36. pålægger sin formand at sende denne beslutning til formanden for Det Europæiske Råd, Kommissionen, næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik, medlemsstaternes regeringer og parlamenter og Montenegros præsident, regering og parlament.